

Aktualizace

Akčního plánu prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2019 – 2022

A. Změna stávajících opatření

Opatření	Výstup	Indikátor	Termín a gestor
Oblast č. 1: Prevence domácího a genderově podmíněného násilí			
Opatření č. 7	Výstup č. 1: Nastavení systematického a srovnatelného sběru dat v oblasti domácího a genderově podmíněného násilí.	a) Vytvořená mezi-resortní odborná platforma pro nastavení systematického sběru dat b) Vytvořená statistická ročenka	31. 12. 2022 ÚV ČR
Oblast č. 2: Ochrana a podpora obětí domácího a genderově podmíněného násilí (včetně dětí)			
Opatření č. 9	Výstup č. 5: Vyhodnocení stávajícího financování specializovaných sociálních služeb pro osoby ohrožené domácím a genderově podmíněným násilím a jednotlivých druhů těchto služeb v návaznosti na výstupy Analýzy specializovaných sociálních služeb pro osoby ohrožené domácím a genderově podmíněným násilím v ČR.	Zveřejnění zprávy obsahující vyhodnocení stávajícího financování vč. alokace vyčleněné na podporu jednotlivých druhů specializovaných sociálních služeb	31. 12. 2021 MPSV
	Výstup č. 6: Podpora krajské dostupnosti a předvídatelného financování specializovaných sociálních služeb pro osoby ohrožené domácím a genderově podmíněným násilím (např. prostřednictvím víceletého financování a dlouhodobých smluv o spolupráci).	a) Finanční alokace vyčleněná na podporu jednotlivých druhů specializovaných sociálních služeb b) Způsob zahrnutí dlouhodobější finanční podpory specializovaných služeb	31. 12. 2022 MPSV ve spolupráci s kraji
	Výstup č. 7: Podpora využívání Standardů kvality specializovaných sociálních služeb pro oběti domácího a genderově podmíněného násilí jako doporučeného modelu kvality pro danou cílovou skupinu.	a) Zajištěná možnost pilotního ověření Standardů kvality specializovaných sociálních služeb pro oběti domácího a genderově podmíněného násilí v rámci OP Zaměstnanost+ b) Metodická podpora při využívání standardů ze strany sociálních služeb pracujících s cílovou skupinou obětí domácího a genderově podmíněného násilí	31. 12. 2021 MPSV ve spolupráci s ÚV ČR
Opatření č. 10	Výstup č. 4: Vytvořené standardy pro práci s dětmi ohroženými násilím v rodině pro odborníky a odbornice v prvním kontaktu s dětmi.	a) Vznik Pracovní skupiny k vytvoření standardů pro práci s dětmi ohroženými násilím v rodině b) Vytvořené standardy práce s dětmi	31. 12. 2021 ÚV ČR ve spolupráci s MPSV, MŠMT a MZd

		ohroženými násilím v rodině	
Opatření č. 12	Výstup č. 1: Podpora zřízení pilotního centra pro oběti sexuálního násilí v rámci výzvy Norských fondů zaměřené na podporu dostupnosti specializovaných služeb pro osoby ohrožené domácím a genderově podmíněným násilím.	Zahrnutá podpora v rámci výzvy	31. 12. 2021 ÚV ČR
	Výstup č. 2: Vyhodnocené fungování pilotního projektu specializované služby pro oběti sexuálního násilí.	Zveřejněná informace o výstupech vyhodnocení	31. 12. 2022 ÚV ČR
	Výstup č. 3: Podpora vzniku a rozšíření center pro oběti sexuálního násilí zohledněna v rámci přípravy navazujícího Akčního plánu prevence domácího a genderově podmíněného násilí	Navazující Akční plán zahrnující opatření na podporu vzniku a rozšíření center	31. 12. 2022 ÚV ČR
Opatření č. 14	Výstup č. 2: Doporučené vhodné nástroje k identifikaci a vyhodnocování rizik a potřeb osob ohrožených domácím a genderově podmíněným násilím pro profese, které přicházejí do styku s osobami ohroženými tímto násilím.	Informace o doporučených vhodných nástrojích	31. 12. 2021 ÚV ČR
Oblast č. 3: Zajištění přístupu ke spravedlnosti pro všechny osoby ohrožené domácím a genderově podmíněným násilím			
Opatření č. 18	Výstup č. 3: Návrh dalšího posílení specializace soudních znalců a znalkyň v oboru psychologie a psychiatrie na problematiku domácího a genderově podmíněného násilí v rámci standardizace jejich činnosti např. prostřednictvím zakotvení odpovídajícího odvětví nebo jeho specializace.	Zpracovaný a představený návrh	31. 12. 2022 MŠP ve spolupráci s MZD
Opatření č. 24	Výstup č. 1: Strategie prevence kriminality zahrnující oblast zaměřenou na prevenci kybernásilí.	Schválená strategie zahrnující oblast kybernásilí	31. 12. 2021 MV

B. Nově zařazená opatření

Opatření č. A1: **Zajistit zohledňování problematiky násilí a dalšího nevhodného jednání vůči seniorům a seniorkám**

Gestor: **ÚV ČR, MPSV, MV, MZd, MSp**

Výstupy	Indikátor	Termín a gestor
Odborné vymezení násilí a dalšího nevhodného jednání vůči seniorům a seniorkám identifikací stávajících skutkových podstat trestných činů, přestupků a dalšího protiprávního jednání, jež jsou na této skupině osob typicky páčány.	a) Jednání Výboru pro práva starších lidí zaměřená na tuto problematiku b) Vytvořená definice	31. 3. 2022 ÚV ČR ve spolupráci s MPSV, MV, MSp a MZd
Zahrnutí problematiky násilí a dalšího nevhodného jednání vůči seniorům a seniorkám v koncepčních a strategických dokumentech.	a) Předložení Akčního plánu důsledně zohledňujícího problematiku násilí a dalšího nevhodného jednání vůči seniorům a seniorkám b) Výčet koncepčních a strategických dokumentů, v nichž byla problematika zohledněna	a) 31. 12. 2022 MPSV b) 31. 12. 2022 MPSV, MV, MZd, ÚV ČR
Zohlednění problematiky násilí a dalšího nevhodného jednání vůči seniorům a seniorkám v rámci nastavení systematického a porovnatelného sběru dat v oblasti domácího a genderově podmíněného násilí.	Způsob zohlednění problematiky	31. 12. 2022 ÚV ČR

Bližší popis opatření:

Cílem tohoto opatření je zajistit zohledňování problematiky násilí a dalšího nevhodného jednání vůči seniorům a seniorkám v ČR prostřednictvím zavedení její definice, zahrnutí problematiky do relevantních rezortních koncepčních a strategických materiálů a zajištění systematického sběru dat o případech násilí a dalšího nevhodného jednání vůči seniorům a seniorkám v ČR.

Odůvodnění:

Česká republika dosud neimplementovala koncept „Elder Abuse and Neglect“ zavedený Organizací spojených národů v roce 2002¹, který se odráží v doporučeních a konkrétních cílech a závazcích vyplývajících pro ČR z Madridského mezinárodního akčního plánu pro problematiku stárnutí 2002.² Dokumenty OSN³ a Světové zdravotnické organizace⁴ definují tento koncept jako „jednotlivý nebo opakovaný čin, nebo nepodniknutí vhodného činu, v jakémkoliv vztahu, v němž je očekávána důvěra, který způsobuje seniorovi či seniorce újmu nebo tíseň“. Tento koncept zahrnuje i „zneužívání“ či „týrání“ těchto osob. Typologie OSN vypočítává projevy tohoto syndromu, přičemž mezi základní lze zařadit citové a psychické zneužívání, fyzické týrání, finanční vykořisťování nebo materiální zneužívání, zanedbávání nebo také ztráta respektu či systémové zneužívání. Toto chování může porušovat důstojnost seniorů a seniorek, poškozovat je, způsobovat jim utrpení, ale i ohrožovat jejich zdraví a život.

V kontextu ČR je ustálen zatím pouze termín „domácí násilí“, resp. „týrání osoby žijící ve společném obydlí“ podle trestního zákoníku. Pomoc obětem domácího násilí včetně seniorů a seniorek je legislativně

¹ Blíže viz: <https://digitallibrary.un.org/record/458316>

² Blíže viz: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/372805/madrid.pdf/bd37397e-d804-a44c-d69a-5d27882c252b>, str. 29 - 30

³ Blíže viz: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/elder-abuse>

⁴ Blíže viz: <https://digitallibrary.un.org/record/458316>

ukotvena v rámci zákona č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím a zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Problematice obětí se dále věnuje zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který za splnění zákonných podmínek definuje seniory a seniorky jako zvlášť zranitelné oběti.⁵ Syndrom zneužívání a nevhodného zacházení se seniory a seniorkami má mnoho styčných prvků s domácím násilím (neveřejnost, eskalace, rozdělení rolí, ad.), je však ze své podstaty širší a v řadě věcí se tak od něj odlišuje, zejména mírou závislosti seniora či seniorky na pomoci a péči jiných osob. Tyto formy násilí a nevhodného jednání se odehrávají nejen v soukromém prostředí domova, ale i v institucích, v pobytových sociálních a zdravotních službách i ve veřejném prostoru (úřady, ulice, atp.). Svoji šíří je proto souhrn těchto jevů a situací obtížněji definovatelný. Pro potřeby tohoto Akčního plánu je proto používán zastřešující termín „násilí a další nevhodné jednání vůči seniorům a seniorkám“. Z výše uvedeného je však patrné, že jako východisko pro plnění navazujících úkolů bude nejprve zapotřebí odborně vymezit definici násilí a dalšího nevhodného jednání vůči seniorům a seniorkám v návaznosti na český právní systém a praxi. K naplnění tohoto cíle by měla vést jednání Výboru pro práva starších lidí zaměřená na tuto problematiku.

Pro zajištění systémového a efektivního řešení domácího násilí a dalšího nevhodného jednání vůči seniorům a seniorkám je nezbytné vytvořit samostatný strategický materiál zaměřený na tuto problematiku a současně ji zohlednit ve všech relevantních koncepčních a strategických dokumentech státní správy tak, aby byla zajištěna jejich provázanost.

V České republice také zcela chybí systematický sběr dat o případech násilí a nevhodného jednání vůči seniorům a seniorkám. Pro zavádění efektivních opatření a posouzení, zda splňují potřeby ohrožených osob, je nezbytné, aby stát začal prostřednictvím svých institucí systémově a pravidelně shromažďovat příslušné statistické údaje o všech formách tohoto jevu a sledoval tak jeho výskyt. Za tímto účelem bude zapotřebí navrhnout systém evidence případů násilí a dalšího nevhodného jednání vůči seniorům a seniorkám prostřednictvím vymezení relevantních skutkových podstat trestných činů, přestupků a dalšího protiprávního jednání, které budou naplňovat odbornou definici násilí a dalšího nevhodného jednání vůči seniorům a seniorkám vymezenou v rámci plnění předchozích opatření.

Opatření č. A2: Zajistit prevenci násilí a dalšího nevhodného jednání vůči seniorům a seniorkám

Gestor: **MPSV, MV, MZd, MSp**

Výstupy	Indikátor	Termín a gestor
Vzdělávání a metodická podpora pro pracovníky a pracovnice v sociálních službách, zdravotnictví, policie, justice a veřejné správy zaměřené na rozpoznávání, detekci, diagnostiku a metody řešení násilí a dalšího nevhodného jednání vůči seniorům a seniorkám	a) Počet akreditovaných kurzů b) Počet provedených školení c) Výčet metodických a vzdělávacích materiálů	31. 12. 2022 MPSV, MZd, MV, MSp
Zvyšování povědomí veřejnosti o závažnosti problematiky násilí a dalšího nevhodného jednání vůči seniorům a seniorkám a zvyšovat povědomí seniorů a seniorek ohrožených těmito formami jednání o tom, jak postupovat v případech, kdy se stanou obětí těchto forem jednání prostřednictvím osvětových aktivit	Realizované osvětové aktivity	31. 12. 2022 MPSV, MZd, MV, MSp
Legislativní ukotvení respektování a ochrany soukromí, integrity osob, kterým jsou poskytovány sociální služby zahrnující nepřípustnosti násilí a dalšího nevhodného jednání mj. vůči seniorům a seniorkám (včetně ponížení, zásahu do bezpečí a	Předložení novely zákona o sociálních službách zahrnující nepřípustnost násilí a dalšího nevhodného jednání vůči	31. 12. 2022 MPSV

⁵ Tento zákon přiznává obětem trestných činů právo jak na odbornou pomoc (v stanovených případech i bezplatnou), která zahrnuje psychologické poradenství, sociální poradenství, právní pomoc, poskytování právních informací nebo restorativní programy, tak za splnění zákonných podmínek i právo na peněžitou pomoc.

integrity) a sankcí za porušení v rámci zákona o sociálních službách.	seniorům a seniorkám	
Zvýšení kapacit a kvalifikace Inspekce sociálních služeb pro odhalování případů násilí a dalšího nevhodného jednání vůči seniorům a seniorkám, ukládání nápravných opatření a kontrolu jejich plnění prostřednictvím personálního a odborného posílení.	a) Navýšená personální kapacita ISS b) Počet proškolených osob ISS v dané problematice	31.12.2022 MPSV

Bližší popis opatření:

Cílem opatření je zefektivnit prevenci násilí a dalšího nevhodného jednání vůči seniorům a seniorkám v souladu s definicí vymezenou v rámci plnění předchozích opatření prostřednictvím zvýšení informovanosti široké i odborné veřejnosti o závažnosti tohoto jednání, zvýšení informovanosti obětí těchto forem násilí o jejich právech a možnostech pomoci, rozvoje průběžného vzdělávání profesí nejčastěji přicházejících do styku s ohroženými seniory a seniorkami a legislativního ukotvení nepřipustnosti tohoto jednání.

Odůvodnění:

Evidovat problematiku násilí a dalšího nevhodného jednání vůči seniorům a seniorkám, a především efektivně zamezovat jejímu výskytu, by nebylo možné bez správné detekce tohoto jevu. Odhalování násilí a dalšího nevhodného jednání vůči seniorům a seniorkám přitom mohou ztěžovat některé faktory, které se typicky vyskytují společně s tímto jevem. Osaměle žijícího seniora či seniorku nepostrádají sousedé, absence seniora či seniorky ve společnosti většinou nikoho nepřekvapí. Omezenou možnost komunikace má senior či seniorka často i tehdy, když žije v domově pro seniory, domově se zvláštním režimem či v léčebně pro dlouhodobě nemocné. Senioři a seniorky zneužívání a zanedbávání často tají, přičemž důvodem může být strach, že jim nikdo neuvěří, strach ze zveřejnění, strach z eskalace násilí, obava z nutnosti svědčit proti blízké osobě u soudu, narušení intimních vztahů, obava z přestěhování do domova pro seniory.⁶

Oběťmi domácího násilí se stále častěji stávají senioři a seniorky. Jen zlomek z nich se ale obrátí pro pomoc. Tento vzrůstající trend potvrzují jak statistiky Linky pro seniory⁷, tak Policie ČR. Podle údajů Linky důvěry Senior organizace Život 90 se s jednáním, které jeví prvky šikany, se setkal každý čtvrtý senior či seniorka.⁸ Z nereprezentativních výzkumů doposud provedených v ČR vyplývá, že v rámci svého domova se setkalo či přímo bylo slovně uráženo či ne fyzicky napadáno jejich vlastní rodinou až 21 % seniorů a seniorek. S vulgárním či nedůstojným jednáním ze strany sester nebo pečovatele se setkalo až 6 % klientů a klientek domácí péče. Se zesměšňováním či neuctivým až hrubým jednáním se setkalo až 9 % obyvatelů ústavů a domovů pro seniory a seniorky.⁹ Na nevhodné jednání se seniory a seniorkami v rámci pobytových zařízení sociálních služeb pak poukazuje zpráva ze systematických návštěv Veřejného ochránce práv. Návštěvy odhalily špatné zacházení se seniory a seniorkami závislými na poskytované péči v polovině zkoumaných případů.¹⁰

Zvyšování povědomí o všech formách násilí a dalšího nevhodného jednání vůči seniorům a seniorkám je klíčovou součástí prevence tohoto jevu. Vyšší informovanost může přispět k ochotě ohrožených osob vyhledat specializovanou pomoc a podporu a také motivovat okolí ohrožené osoby k aktivnímu postoji k této problematice. Informační materiály a osvětové aktivity vycházející z definice násilí a dalšího nevhodného jednání vůči seniorům a seniorkám vymezené v rámci plnění předchozích opatření a reflektující aktuální výstupy průběžného sběru dat ohledně násilí a dalšího nevhodného jednání vůči seniorům a seniorkám poslouží ke zvýšení informovanosti laické i odborné veřejnosti o problematice násilí a dalšího nevhodného jednání vůči seniorům a seniorkám.

Pracovníci a pracovnice v sociálních službách, zdravotníci a zdravotnice policisté a policistky, pracovnice a pracovníci sociálních odborů státní správy samosprávy představují profese, které nejčastěji přicházejí do

⁶ Quinn M., Tomita S. 1997. EAN Causes, Diagnosis and Intervention Strategies. New York: [Springer Publishing Company](#).

⁷ Blíže viz: <https://www.elpida.cz/linka-senioru-domaci-nasilii>

⁸ Blíže viz: <https://www.zivot90.cz/cs>

⁹ Blíže viz: https://is.muni.cz/el/fss/podzim2015/SPR134/um/Popis_forem_DN_analyza_pricin_prevence.pdf (výstupy výzkumu jsou platné především pro jihočeský kraj, jejich zobecnitelnost na celou ČR je tudíž omezená)

¹⁰ Blíže viz: Veřejný ochránce práv. 2015. Domovy pro seniory a domy se zvláštním režimem: Zpráva ze systematických návštěv Veřejného ochránce práv.

styku se seniory a seniorkami ohroženými násilím a dalším nevhodným jednáním. Jejich vzdělání a poskytovanou metodickou podporu je nutné rozšířit o uvedenou oblast tak, aby dokázali identifikovat, diagnostikovat a používat účinné metody řešení. Školení odborníků a odbornic představuje nejen účinný prostředek předcházení jednotlivým formám násilí, ale přispívá i ke změně postojů a chování těchto profesí s ohledem na osoby ohrožené, což zlepšuje kvalitu poskytovaných intervencí. V souladu s mezinárodními standardy by odborná školení a metodická podpora měly být průběžné a implementace získaných znalostí a dovedností podporována a supervizována. Vzdělávací aktivity a metodická podpora budou využívat definici násilí a dalšího nevhodného jednání vůči seniorům a seniorkám podle předchozího opatření a reflektovat aktuální výstupy průběžného sběru dat ohledně násilí a dalšího nevhodného jednání vůči seniorům a seniorkám.

V české legislativě není definována nepřipustnost nevhodného jednání vůči seniorům a seniorkám, ponížení, zásahu do soukromí, bezpečí a integrity, které je základem pro zamezení tomuto jevu. Nevhodné jednání nemusí být svým rozsahem a intenzitou trestným činem, a přesto způsobuje utrpení, bolest a poškození kvality života seniorů a seniorek. Existující legislativa vztahující se na případy domácího násilí je v tomto ohledu pro oblast pobytových sociálních služeb neúčinná. Proto bude do zákona o sociálních službách začleněn přestupek spočívající v jednání vůči seniorům a seniorkám, které zasahuje do jejich důstojnosti, soukromí a integrity v souladu s definicí vymezenou v rámci plnění předchozích opatření.

Opatření č. A3: Posílit důraz na prevenci kybernásilí

Gestor: **MŠMT, MV, ÚV ČR**

Výstupy	Indikátor	Termín a gestor
Zařazení tématu kybernásilí, kyberšikany a sexuálního násilí v kyberprostoru mezi učivo v rámcových vzdělávacích programech základního a středoškolského vzdělávání, a to až na úroveň očekávaných výstupů učiva.	a) Počet odkazů na domácí a genderově podmíněné násilí v aktualizovaných rámcových vzdělávacích programech b) Počet očekávaných výstupů učiva zohledňující problematiku kybernásilí	31.12.2022 MŠMT
Zvýšení ochrany žáků a žákyň a jejich kompetence rozpoznat nebezpečí, nebezpečný obsah či chování na internetu prostřednictvím vzdělávání a osvětových aktivit.	Výčet osvětových aktivit	31. 12. 2021 a průběžně v dalších letech MŠMT
Zvýšení kompetence Policie ČR zasahovat v případech kyberšikany, kyberstalkingu a odstraňování nebezpečného či nenávistného obsahu na internetu (včetně sexist online hate speech) za účelem zvýšení bezpečí všech osob v kyberprostoru prostřednictvím proškolení policistů a policistek v této problematice.	Počet realizovaných školení	31. 12. 2021 a průběžně v dalších letech ÚV ČR, MV
Zvýšení povědomí laické i odborné veřejnosti o situaci ohledně genderově podmíněného kybernásilí v ČR prostřednictvím osvětových aktivit.	Výčet osvětových aktivit	31. 12. 2022 MV, ÚV ČR MV, ÚV ČR
Revize stávající legislativy týkající se poskytování internetových služeb z hlediska zohlednění problematiky kybernásilí a sexuálního násilí na internetu, sankcí a zodpovědnosti poskytovatelů internetových služeb za zveřejněný obsah.	Zveřejněná revize stávající legislativy	31. 12. 2022 MPO
Vypsání nabídky kurzů Justiční akademie pro justiční čekatele a čekatelky, soudce a soudkyně a	a) Počet vypsání kurzů b) Počet účastníků a	31. 12. 2022

státní zástupce a zástupkyně k tématu kybernásilí a sexuálního násilí na internetu zohledňující genderovou perspektivu tohoto násilí.	účastnic	MSp
---	----------	-----

Bližší popis opatření:

Cílem opatření je posílit prevenci kybernásilí prostřednictvím zařazení problematiky do vzdělávání studujících základních a středních škol a zvýšení jejich ochrany a kompetencí rozlišovat nebezpečný obsah a jednání na internetu, zvýšení kompetencí policistů a policistek, státních zástupců a zástupkyň, soudců a soudkyň ohledně této problematiky, zvýšení povědomí veřejnosti o závažnosti této problematiky a revize stávající legislativy týkající se této problematiky.

Odůvodnění:

Studie Institutu pro kriminologii a sociální prevenci z roku 2019 ukazuje, že počty činů souvisejících s kyberkriminalitou v ČR neustále narůstají. V roce 2019 vzrostla kyberkriminalita meziročně o téměř o čtvrtinu, přičemž je nutné počítat s vysokou latencí těchto jevů. Jednou z oblastí, kam se kyberkriminalita nejčastěji zaměřuje, jsou trestné činy cílící na uživatele sociálních sítí (sexting, hatecrimes, kybershikana atp.). Aktuální výzkumy také poukazují na nárůst partnerského násilí mezi mladými lidmi a dospívajícími, v rámci něhož hraje mnohem významnější roli kybernásilí: zahlcování zprávami, kontrola telefonu partnera či partnerky bez jejich souhlasu, vynucování zaslání erotických fotografií nebo také tzv. porno pomsta po skončení vztahu (vyhrožování umístěním erotických fotografií nebo videí partnerky či partnera na sociální sítě, či skutečné vyvěšení).¹¹ Důsledky těchto forem partnerského násilí přitom mohou být velmi závažné (anorexie, sebepoškozování, sebevražda, ad.) Zvyšující se výskyt násilí a nebezpečného chování v kyberprostoru potvrzují jak poznatky Policie ČR, tak zkušenosti poskytovatelů sociálních služeb.

Znepokojující výsledky přinesla např. zjištění nedávného výzkumu, podle nichž by 40 % dětí bez problému šlo na schůzku s člověkem, kterého znají jen z internetu, a 63 % z nich by bez problému sdílelo na internetu své citlivé osobní údaje. Tyto ukazatele v čase narůstají.¹² Výsledky výzkumů v této oblasti dále ukazují, že 17,5 % žáků a žákyň základních a středních škol se stalo obětí nebo zná někoho, kdo se stal obětí nebezpečného chování na internetu. Většina z těchto dětí tyto činy příslušným institucím nenahlásila.¹³ Velkou debatu ohledně problematiky kybernásilí otevřel v roce 2020 dokument „V síti“.¹⁴ Řada případů zaznamenaného protiprávního jednání je stíhána, zatím jedinou udělenou trestněprávní sankcí je však podmíněčné odsouzení.

Z výše uvedených důvodů je proto nutné posílit prevenci kybernásilí, k čemuž by mělo přispět zařazení problematiky do vzdělávání studujících základních a středních škol, zvýšení jejich ochrany a kompetencí rozlišovat nebezpečný obsah a jednání na internetu, zvýšení kompetencí policistů a policistek, státních zástupců a zástupkyň, soudců a soudkyň zasahovat a řešit tuto problematiku, zvýšení povědomí veřejnosti o závažnosti této problematiky a revize stávající legislativy týkající se této problematiky.

Opatření č. A4: Zvýšení ochrany a zajištění bezpečí osob ohrožených domácím a sexuálním násilím během omezení svobody pohybu v důsledku krizových situací

Gestor: **MV, MPSV, MZd, ÚV ČR**

Výstupy	Indikátor	Termín a gestor
Zohledňování potřeb a zajištění bezpečí osob ohrožených domácím a genderově podmíněným násilím při přípravě a vydávání opatření omezujících svobodu pohybu v důsledku krizových situací.	Informace o vyhodnocení dopadů opatření na osoby ohrožené domácím a genderově podmíněným násilím	31. 12. 2021 a průběžně v následujících letech MV, MZd ve spolupráci s MPSV a MŠMT

¹¹ Blíže viz <http://new.profem.cz/shared/clanky/670/V%C3%BDstupy%20z%20v%C3%BDzkumu.pdf>.

¹² Blíže viz <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/veda-a-vyzkum/rizikove-chovani-ceskych-deti-2014>.

¹³ Blíže viz: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/142-nebezpecne-internetove-vyzvy-2020/file>

¹⁴ Blíže viz: <https://vsitifilm.cz/>

Průběžné vyhodnocování záznamů o případech domácího násilí, ke kterým PČR vyjela do společné domácnosti, z hlediska případného zvyšování počtu případů domácího násilí a průběžné reagování na případné zvyšování rizika domácího násilí.	a) Informace o vyhodnocení hovorů a výjezdů policie v období krizové situace b) Opatření přijatá v důsledku případného zvýšení rizika domácího násilí	31. 12. 2021 a průběžně v následujících letech MV
Metodické doporučení pro orgány sociálně právní ochrany dětí (OSPOD) za účelem zajištění ochrany dětí před domácím násilím prostřednictvím podpory oběti zahrnující bezpečné, proaktivní a pravidelné kontaktování oběti domácího násilí v rodinách, kde probíhá násilí během omezení pohybu v důsledku krizových situací.	Vydané metodické doporučení	31. 12. 2021 MPSV
Informování poskytovatelů zdravotních služeb o skutečnosti, že oběti domácího a sexuálního násilí vyhledávají pomoc i během krizových situací a je třeba k nim přistupovat se zvýšenou pozorností.	Způsob informování poskytovatelů	31.12.2021 a průběžně v následujících letech MZd
Zvyšování informovanosti veřejnosti o dostupné pomoci v oblasti sociálních služeb během omezení svobody pohybu osob v důsledku krizových situací prostřednictvím osvětových aktivit s důrazem na informace o dostupnosti pomoci pro osoby ohrožené domácím a sexuálním násilím (např. webové stránky, krizová telefonická linka pro veřejnost, kampaň na sociálních sítích, apod.).	Realizované osvětové aktivity	31.12.2021 a průběžně v následujících letech MPSV, ÚV ČR
Zvyšování informovanosti původců a původkyň násilí v blízkých vztazích o dostupné pomoci během omezení pohybu osob v důsledku krizových situací prostřednictvím osvětových aktivit (např. prostřednictvím online kampaní, šíření letáků s přehledy dostupných služeb, informování apod.).	Realizované osvětové aktivity	31.12.2021 a průběžně v následujících letech MV, ÚV ČR

Bližší popis opatření: Cílem opatření je zvýšit ochranu a zajistit bezpečí osobám ohrožených domácím a sexuálním násilím během omezení pohybu v důsledku krizových situací prostřednictvím průběžného vyhodnocování dopadů omezujících opatření na osoby ohrožené, metodického vedení OSPOD směřujícího k pravidelnému a bezpečnému kontaktování těchto osob, kladením důrazu na dodržování povinností zdravotních zařízení ošetřit osoby ohrožené během krizových stavů a zvýšení informovanosti obětí a násilných osob o dostupné pomoci během omezení pohybu v důsledku krizových stavů.

Odůvodnění:

V březnu 2020 zasáhla Evropu pandemie covid-19. Česká republika přijala několik opatření, aby zabránila šíření koronaviru, včetně karantény a povinnosti zůstat doma s výjimkou cesty do práce a z práce, nakupování základních věcí a krátkých zdravotních procházek. Mnoho zaměstnanců a zaměstnankyň pracovalo z domova. Takto zásadní omezení a uzamčení obětí s pachateli násilí ve společných domácnostech výrazně zvýšilo riziko násilí v intimních vztazích. Kvalitativní výzkum dopadů pandemie covid-19 na osoby ohrožené domácím a genderově podmíněným násilím ukázal, že v důsledku nouzového stavu a souvisejících preventivních opatření vzrostl počet případů domácího násilí, čímž se zvýšil zájem o služby, které pomáhají obětem tohoto typu násilí. Poptávka po těchto službách se v této době zvýšila o 30 až 40 %. Dle odborníků a odbornic je však fyzické násilí s viditelnými stopami a následky pouze špičkou ledovce. Násilí se často objevuje v méně nápadné formě, může jít například o opakující se dlouhodobou kombinaci psychického, fyzického, sexuálního a ekonomického násilí. Především tedy v období pandemie tak mohli agresori v důsledku omezení pohybu a sociálních kontaktů obětí dotčené

osoby ještě snadněji kontrolovat a ovládat.¹⁵ Zhoršení násilí bylo během pandemie covid-19 a souvisejících opatření potvrzeno také u necelé pětiny dotazovaných klientek a klientů intervenčních center.¹⁶

Situace ohledně pandemie covid-19 se však v ČR dlouhodobě nelepší a řada opatření omezujících pohyb zůstává v platnosti i nadále. ČR musí být také v tomto ohledu připravena i na případné další krizové stavy v budoucnosti. Je proto zapotřebí zavést zejména pravidelné vyhodnocování dopadů krizových opatření na osoby ohrožené domácím a sexuálním násilím během omezení pohybu v důsledku krizových stavů. K zajištění bezpečí osob ohrožených během krizových stavů by mělo přispět také průběžné vyhodnocování záznamů o všech hovorech a výjezdech PČR z hlediska případného zvyšování počtu případů domácího násilí a průběžné reagování na případné zvyšování rizika domácího násilí, metodické vedení OSPOD zahrnující bezpečné, proaktivní a pravidelné kontaktování obětí domácího násilí a jejich dětí během omezení pohybu v důsledku krizových situací a zdůrazňování povinnosti zdravotních zařízení ošetřit osoby ohrožené během krizových stavů. Zásadní roli v zajištění pomoci a bezpečí hraje také zvyšování informovanosti obětí domácího násilí a násilných osob o dostupné pomoci během krizových stavů.

¹⁵ Blíže viz: <https://www.soc.cas.cz/aktualita/domaci-nasili-za-covid-19-kdyz-z-pasti-neni-uniku-pomoc-funguje-jen-nekdy>

¹⁶ Blíže viz: <https://www.domacinasili.cz/domaci-nasili-v-prvni-vlne-epidemie-c19/>